

Konklusioner på drøftelser 'd. 27.1.2015 tilføjet med blå tekst i 'Oplæg til møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler d. 27.1. 2015, pkt.1'.

Med rød tekst tilføjet konklusioner fra mødet d. 8.4.2015.

Dansk implementering af ændringer til direktiv for handel med læggekartofler

1. Intro

Dette dokument er udarbejdet af NaturErhvervstyrelsen på baggrund af de omhandlede EU direktiver, formelle og uformelle udmeldinger fra EU kommissionen, dialogmøder med kartoffelbranchen, samt drøftelser og videndeling med certificeringsmyndigheden i andre medlemslande med væsentlig læggekartoffelproduktion; NL, DE, FR.

Hensigten med dokumentet er:

- at opridse tilblivelsesprocessen omkring kommende ændringer til EU regler for læggekartofler
- at forklare fortolkningsrammerne for ændringerne, i relation til danske interesser om strengere nationale regler
- at opstille konkrete forslag til dansk implementering og tidsplan, samt punkter til afklaring i kartoffelarbejdsgruppe d. 27.1. 2015.

2. Baggrund

Gennem en længere årrække har der været forhandlinger i en arbejdsgruppe under Stående Komite for Frø om ændringer til markedsdirektiv 2002/56/EU for handel med læggekartofler, mhp. harmonisering af certificering og klassificering af læggekartofler i EU.

Markedsdirektivet 2002/56/EU lovgiver om handel med læggekartofler i handelskategorierne præbasis, basis og certificeret, hidtil kun med minimumskrav vedr. sygdomme m.m. i kategorierne basis og certificeret.

Fokus ved opstart af EU arbejdsgruppen var en harmonisering af klassificeringen, senere opstod drøftelser om indførelse af minimumskrav vedr. sygdomme m.v. for præbasisavl og en stramning og udvidelse af de eksisterende krav for basis og certificeret avl.

Danmark har, på branchens eget ønske, gennem flere årtier haft strengere og flere krav for basis avl og certificeret avl, end markedsdirektivet foreskriver, for at kunne producere læggekartofler af en høj standard. Præbasis avlen har ikke tidligere været EU reguleret og her har Danmark haft et system, der i væsentlig grad adskiller sig fra andre EU landes og har haft en forebyggende effekt mht. sygdomsforekomst.

3. Dansk kartoffelerhvervs position

NaturErhvervstyrelsen har både tidligere og i 2012 og 2013, hvor forhandlingerne på EU niveau blussede op igen efter en længere afmatningsperiode, haft parallelle drøftelser med danske interessenter via møder med arbejdsgruppen for kartofler under NAERs Udvalg for Planter og Plantesundhed, suppleret med relevante medlemmer fra brancheforeningen Danske Kartofler og interessenter udenfor denne gruppe.

Det har været dansk erhvervs klare interesse, så vidt som muligt at videreføre grundelementerne i det forebyggende produktions- og certificeringssystem, som har bidraget væsentligt til en lav forekomst af eller helt har udryddet, visse alvorlige kartoffelskadegørere og dermed en god kvalitet af læggekartofler. Her vurderes især det strikse præbasis system at fungere forebyggende.

4. Forhandlinger og resultater om regler for læggekartofler

NAER var under EU forhandlingerne meget aktive og fik sat et dansk præg på forhandlingerne og de endelige direktiver, som blev vedtaget sidst på året i 2013 og træder i kraft d. 1.1.2016.

Forhandlingerne mandede ud i udstedelse af fire nye direktiver, alle med ophæng i 'grunddirektivet'
- Direktiv 2002/56/EU:

- Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2013/63/EU om ændring af bilag 1 og 2 i 2002/56/EF (stramninger af eksisterende krav til basis og certificeret avl)

Kravene SKAL implementeres senest d. 1.1. 2016, i Danmark drejer det sig om ændringer vedr. tilladte markgenerationer

- Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2014/21/EU om minimumsbetingelser og EU klasser for præbasis læggekartofler

Krav til markedsføring af præbasis læggekartofler SKAL implementeres senest pr. 1.1.2016, for Danmark betyder det ændringer af tolerancekrav, klassebetegnelser og tilladte markgenerationer

- Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2014/20/EU om EU klasser for basis læggekartofler og certificerede læggekartofler (ophæver tidligere direktiv om EU klasser)

Kan tidligst implementeres pr. 1.1.2016. EU klasserne er i princippet frivillige at indføre, der kan anvendes nationale klassebetegnelser enslydende med EU's eller helt andre nationale betegnelser, men hensigten om harmonisering bør vægtes nationalt

- Kommissionens gennemførelsesafgørelse 2014/105/EU om ændring af beslutning 2004/3/EU

Konsekvensændring vedr. henvisning til de nye klassebetegnelser i direktivet for 'high grade'. Kun læggekartofler certificeret som EU basis klasser må anvendes i 'high grade'områderne, nævnt i 2014/105/EU.

5. Nye EU reglers betydning

På EU plan kan de kommende EU regler betegnes som en stramning i fht. de nuværende regler for basis og certificeret avl, på den måde at der indføres maksimumgrænser for antallet af markgenerationer i alle avlskategorier og nogle af de eksisterende tolerancegrænser for sygdomme m.m. skærpes.

På præbasis området placerer de kommende EU minimumsregler sig meget tæt op at de danske regler, både hvad angår antallet af tilladte markgenerationer, tolerancegrænser for sygdomme, sortsrenhed m.v. samt testkrav og kvalitet af ophavsmaterialet til læggekartoflerne; moderplanter. Derudover har Danmark en række unikke nationale produktionskrav, bl.a. at en præbasis-avler fungerer som et lukket avlssystem udelukkende med avl af præbasis kartofler og hvor eneste indgang af avlsmateriale er sygdomsfrie miniknolde og hvor der ikke deles landbrugsmaskiner med andre landmænd. Desuden krav om sædskifte på fire kartoffelfri år og der er afstandskrav til anden kartoffelavl. Danmark kan formentlig videreføre disse principper i det nationale certificeringssystem.

For præbasis, basis og certificeret avl vil der blive indført en øvre grænse for antallet af markgenerationer; 4 i præbasis, 7 i præbasis og basis tilsammen og 2 i certificeret, i alt et maksimum på 9 generationer, svarende til det nuværende danske regelsæt, men med enkelte forskelle på kategoriniveau. En vis fleksibilitet i fht. at rykke 'ubrugte generationer' i præbasisavl til basisavl er således mulig.

Indføres EU klassificeringen vil der her være en begrænsning på hver af de tre basisklasser S, SE og E, som maksimalt må være henholdsvis 5., 6. og 7. markgeneration. EU principperne vil på denne måde placere sig tæt op ad det længe gældende danske princip om 'flush out' i avlssystemet, hvor avlen for hver generation automatisk rykker et klassetrin (fra E1-E2-E3) ned, hvilket forebygger opbygning af især latent sygdomssmitte.

Tolerancegrænser for sygdomme m.v. i certificeret avl og en øvre grænse på to markgenerationer er til gengæld væsentligt mildere end det nuværende danske system, og de danske ønsker der var for fremtidige EU regler. Danmark har dog mulighed for at videreføre de nuværende danske strengere regler for både tolerancegrænserne og markgenerationer, hvad angår certificering og markedsføring af danske læggekartofler. I kategorien certificeret bliver der tale om to EU klasser; A og B med forskelligt sæt af tolerancegrænser. Det står en MS frit for, om de vil udnytte muligheden for to klasser.

6. Udkast til implementering af direktiver i dansk lovgivning og certificeringspraksis

Kategori: Præbasis

- Maks fire markgenerationer

(obligatorisk pr. 1.1. 2016 for omsætning af 2015 avl og for avl og omsætning 2016)

- EU tolerancegrænser indføres

(ligner nuværende danske for klasse S. Avl godkendt i klasse SE ophører som præbasis pr. 1.1. 2016)

EU regler indføres, dog med et strengere krav; nemlig virusprocent i test, som sættes til 0 for dansk avl i stedet for 0,5 som EU tillader.

Arbejdsgruppen havde ændret mening siden sidste møde og drøftelser om tolerancekrav i præbasis avl blev genoptaget d. 8.4.2015. Da en nultolerance sammen med en reduktion i det tilladte antal markgenerationer fremover fra fem til fire, var gruppen enige om, at det ville kunne ramme præbasis avlerne for hårdt, også i fht. konkurrence med andre lande. Virus forekomsten blev derfor ændret til 0,5 %, selv om den danske branche fortsat vil tilstræbe 0 % virus, hvilket også i mere end 90 % af høstnumrene er det faktiske resultat.

Ændringen til en halv procent betyder, at der skal ses på testmetoden, prøvestørrelse m.v., da den nuværende metode ikke kan påvise så præcise resultater som 0,5 %. FVST og NAER ser sammen på dette og bringer emnet op i arbejdsgruppen på et senere tidspunkt.

- EU klassebetegnelse anvendes: PB og PBTC (med tilføjelse af 'kerneplanter', 'mikro'- eller 'mini-knolde/planter' på plantepasset)

Indføres fra og med avl og certificering 2016

- Markgeneration registreres i certificeringssystemet og anføres på præbasis plantepasset (PB 1, 2, 3 eller 4).

Anføres dette ikke eller indkøbes læggekartofler uden generationen påført henregnes avlen til generation 4

Registrering af markgeneration i VAKS indføres fra og med certificeringen 2015. Den gældende markgeneration anføres på plantepasset så hurtigt som muligt og senest fra og med avlen/certificering 2016

Der var ikke enighed i arbejdsgruppen om, hvorvidt der skal gælde et dansk krav om at påføre markgenerationen på plantepasset. Derfor indføres EU reglen, som betyder at det er frivilligt at mærke med markgenerationen. Som køber kan man altid forlange at få oplysninger fra sælger, om de læggekartofler man køber, herunder markgenerationen, som vil være kendt for både avler, NAER og vil blive offentliggjort som en del af avlskontrolresultaterne hver år. Med denne løsning opnås den konkurrence fleksibilitet der er ønskelig i fht. eksporten, samt oplysning af danske aftagere af læggekartofler. Pga. den helt unikke danske adskillelse mellem præbasis og basisavl kan det blive uforholdsmæssige store konsekvenser for danske præbasis avlere hvis der skæres en generation helt væk imellem avlen

2015 og avlen 2016. Adskillelsen kan også i sig selv retfærdiggøre, at der laves en løsning hvor S5 regnes som S4 i 2015.

- DK-regler for lukket produktionssystem videreføres som hidtil
- EU testkrav til moderplanter/knolde suppleret med yderlige danske krav.

Præbasisavlere er selv ansvarlige for at indkøbe miniknolde, der overholder disse testkrav. Indkøbes certificerede præbasis miniknolde (klasse PBTC) fra andre EU lande skal overholdelse af danske testkrav kunne dokumenteres

NaturErhvervstyrelsen udarbejder retningslinjer for, hvilken dokumentation der er påkrævet for godkendelse af materialet i det danske system

Kategori: basis

- Op til syv generationer i præbasis og basis tilsammen

(skal implementeres fra 1.1. 2016 og dermed for omsætning af avlen 2015 efter den dato, samt avlen 2016)

Der blev udtrykt ønske fra arbejdsgruppen om en vis yderligere begrænsning på generationerne i form af et maks. på 4 i basis eller et maks. på 2 i hver enkelt klasse indenfor basiskategorien

NaturErhvervstyrelsen understregede, at der skal være et reelt problem/behov, for at der gås videre med at implementere regler, der rækker ud over EU kravene

Hele arbejdsgruppen var enige i, at der skal gælde et ekstra dansk krav i fht. EU minimumskravene, nemlig at der i hver basis klasse, kun kan avles to mark generationer. På denne måde opnås en vis bevarelse af det danske flush out system.

- Klassificering og markgenerationer

(klassificering ændres fra og med anmeldelse og certificering af avlen 2016)

Det er tilladt at anvende de samme klassebetegnelser som EU klasserne, selv om der gælder strengere nationale krav til de enkelte klasser. Det foreslås, at DK adopterer EU klassebetegnelserne S, SE og E i basisavlen, som danske klassebetegnelser, men viderefører strengere tolerancekrav på visse punkter, end EU foreskriver.

Anvendelsen af EU klasserne bliver en frivillig tilvalgs mulighed på hvert klasseniveau ved mærkning med plantepas. Al avl der er godkendt som dansk S, SE eller E opfylder EU kravene og kan derfor også mærkes og omsættes som EU S, SE, E.

Det blev besluttet, at klassebetegnelserne S, SE og E anvendes for dansk avl fra og med avl og certificering 2016. Færdigvarer mærkes med de relevante oplysninger om dansk klasse S, SE eller E. Der indføres frivillig mulighed for at mærke med EU klasserne på den måde at avl godkendt i dansk klasse S, SE og E automatisk kan mærkes som henholdsvis EU klasse S, SE og E, da kravene til danske klasser svarer til EU krav eller er strengere.

Nuværende danske tolerancegrænser for basisavl (er ens for klasse E1, E2 og E3) gradueres ud på nye DK klasser S, SE, E med det nuværende maksimum for basis gældende fremover for dansk klasse E og EU's krav til klasse S som minimum.

Skal drøftes videre og konkluderes på næste møde d. 19.3.2015, arbejdsgruppen forbereder input til dette forud for mødet. Hænger sammen med spørgsmålet om virustest; udvælgelse af avl til test, prøveintensitet m.v. Skal hvert høstnummer i hver klasse testes for at kunne godkendes til salg?

Fremtidige virus test blev drøftet som et selvstændigt punkt på mødet d. 8.4.

Der skal dermed vedtages et sæt danske tolerancegrænser for S og SE, se afsnit 7.a.2..

Denne implementeringsmodel anvendes også af DE, NL og FR.

- **Markgenerationer vs. klassificering**

Klassebetegnelserne S, SE og E afløser E1, E2 og E3 som henholdsvis maksimum femte, sjette og syvende markgeneration (model a) eller altid henregnet til 5., 6. og 7. generation (model b, svarende til nuværende danske flush out).

Model a.

EU fleksibilitet mellem markgenerationer i præbasis og basis indføres; ubrugte PB generationer overføres til basis (f.eks. PB1-3 medfører, at der kan avles to generationer i træk i klasse S, SE eller E, afhængigt af overholdelse af tolerancekravene)

I begrænset omfang kan der dermed avles flere generationer på et klassetrin, når tolerancegrænse for given klasse overholdes.

Der blev udtrykt ønske fra arbejdsgruppen om en vis yderligere begrænsning på generationerne i form af et maks. på 4 i basis eller et maks. på 2 i hver enkelt klasse indenfor basiskategorien

NaturErhvervstyrelsen understregede, at der skal være et reelt problem/behov, for at der gås videre med at implementere regler, der rækker ud over EU kravene

Hele arbejdsgruppen var enige i, at der skal gælde et ekstra dansk krav i fht. EU minimumskravene, nemlig at der i hver basis klasse, kun kan avles to mark generationer. På denne måde opnås en vis bevarelse af det danske flush out system. NAER går videre med den praktiske implementering af dette krav i bekendtgørelse og certificeringssystemet.

Model b.

Fortsætter strikt 'flush out' hvor S, SE og E altid henføres til henholdsvis 5. 6. og 7. generation, uanset om avlen i praksis tilhører yngre generationer og overholder strengere tolerancegrænser. Ubenyttede præbasis generationer går dermed tabt videre i systemet og de tilladte syv generationer i præbasis og basis udnyttes ikke fuldt ud.

Videreføres ikke fra og med avlen og certificeringen 2016

- Frivillig mulighed for at markedsføre dansk S, SE og E som EU S, SE og E da EU regler altid vil være overholdt, når DK regler er overholdt

Kategori: Certificeret

I Danmark er certificeret avl ikke en direkte produktionsklasse, men mere en opsamlingsklasse for nedklassificeret basis avl.

- Det foreslås, at Danmark viderefører kravet om maks. en markgeneration for certificeret avl og at kun klasse A anvendes med tilvalgs mulighed for mærkning som EU A.
- Nuværende danske tolerancegrænser for A videreføres og dermed implementeres strengere regler, end EU direktiverne forskriver
- Frivillig mulighed for at mærke og markedsføre dansk A som EU klasse A

Dette implementeres som beskrevet fra og med avl og certificering 2016

Stort set samme konklusion på mødet d. 8.4, se dog de præcise tolerancegrænser under pkt. 7.1.

7. Til drøftelse og beslutning d. 27.1.2014:

a. Basis-avl:

1. Skal det danske 'flush out' princip fortsættes eller skal den ret begrænsede fleksibilitet mellem præbasis og basis kategori i EU direktivet tillades

For:

Konkurrencevilkår i fht. andre læggekartoffellande

Risiko for sygdomme der kører i ring er forholdsvis lav, fordi det kun er uudnyttede præbasisgenerationer, der kan overføres til basisavl, hvor der kan laves mere end en generation i hver klasse, hvis tolerancegrænser og maks. for generation er overholdte

Imod: ?

1. Fra avlen 2016 indføres danske klassebetegnelser S, SE og E i basisavlen, svarende til betegnelserne i EU. Hvilke tolerancekrav skal gælde for S og SE, med EU kravene som minimum for dansk klasse S.

Krav	EU S	DK S Kan ikke være mildere krav end EU S	EU SE	DK SE	EU E	DK E	DK A
Fremmed sort + afv. type	0,1	0,01 + 0,05	0,1	0,01 + 0,05	0,1	0,01 + 0,05	0,2
Sortben mark	0,1	0,05	0,5	0,1	1	0,2	0,5
Virus, mark	0,2	Virus i alt: 0,2 % Virus Y: 0,1 %	0,5	Virus i alt 0,5 % Virus Y: 0,25 %	0,8	Virus i alt 0,5 % Virus Y: 0,25 %	Virus i alt: 1 % Virus Y: 0,5 %
Virus, test	1	1	2	2	4	2	8
Generationer	Max. 5.	Max. 5. generation og max. 2 generationer	Max. 6.	Max. 6. generation og max. 2 generationer	Max. 7	Max. 7. generation og max. 2 generationer	Max. 8.

Skemaet skal udfyldes på næste møde d. 19.3. 2015. Arbejdsgruppen kommer med forslag.

Udfyldt d. 8.4. og klasse A tilføjet

b. Skal obligatoriske ændringer i kravene til avl i hver kategori implementeres ved certificering af avlen 2015 eller først pr.1.1. 2016

Det drejer sig om:

- S5 udgår som intern opformeringsklasse da kun fire præbasis generationer bliver tilladt.

S5 avl kan ikke omsættes som præbasis efter 1.1. 2016. Den kan omsættes som basisavl. Der kan aftales en overgangsordning, hvor S5 materiale, uanset om det er omsat som basis eller præbasis, kan anvendes til avl af kommende klasse SE (6. generation) i 2016 hos basisavlere med opformering, da disse krav til læggemateriale er rent nationale.

Derudover var der et kraftigt ønske om, at alt præbasis materiale, inkl. S5, avlet i 2015 godkendes som præbasis og dermed kan omsættes som præbasis klasse S (nuværende klasse S, præbasis. Fra og med avlen 2016 hedder det PB) også efter 1.1. 2016 og dermed kan anvendes ligesom S4 hos basisavlere med opformering til avl af ny basis klasse S i 2016 (som kun må være 5. generation, men så et enkelt år vil være 6, men hvis godkendt i klasse S så overholdes de kommende præbasis tolerancer). Dette vil være nødvendigt i overgangsåret for at undgå for store økonomiske konsekvenser, da opformeringen af præbasis læggekartofler 2016 er planlagt for flere år siden. Tyskland og Holland vil tilsyneladende gøre noget tilsvarende ifølge arbejdsgruppen. NAER undersøger og vender tilbage med svar til arbejdsgruppen.

Hvis kravet indføres for avlen 2015 vil S4 ikke kunne anmeldes til præbasisavl 2015.

- SE overholder ikke EU krav til præbasis, da en tolerancegrænse overskrider EU minimumsreglerne

SE kan ikke omsættes som præbasis efter 1.1. 2016

Fastholdes

Hvis kravet indføres for avlen 2015 vil SE bortfalde ved certificering af avlen 2015

Indføres ikke fra avlen 2015

Hvis kravet indføres pr. 1.1. 2016 vil avl godkendt som til salg i klasse SE bliver nedgraderet til mærkning og salg som E1

Indføres pr. 1.1. 2016

- E3 bortfalder som basis avl, da det henregnes til 8. generation i det danske system og kun 7 generationer i basis og præbasis tilsammen vil være tilladt

Arbejdsgruppen ville gerne pointere, at der ved tildeling af en markgeneration til hvert høstnummer i avlen 2015, lægges vægt på, at det i langt de fleste tilfælde, er tale om en yngre markgeneration for dansk avl end den maksimalt tilladte. Således ønskes at man trækker en generation fra i fht. den maksimalt tilladte, når der tildeles generationsnummer. E1 vil derfor blive tildelt generationen 5, E2 generationen 6 og E3 generation 7, når der avlen 2015 godkendes. På den måde sikres, at tabet af en generation i præbasis og basis ikke får alt for store konsekvenser for erhvervet.

Overgangsperioden for implementering af EU direktiver ligger mellem 2015 og 2016, der kan ikke undtages fra EU regler fra og med avlen 2016.

Se ovenfor, der er ønsker fra arbejdsgruppen vedr. generationer og overgangsordning.

Hvis kravet indføres for avlen 2015 vil avl på E2 klassificeres som A.

Bliver så certificeret som E3

Hvis kravet indføres 1.1. 2016 vil E3 derefter ikke kunne markedsføres som basis, kun som klasse A.

Kan så markedsføres som basis fordi den tildeles generation 7

E3 fra 2014, der var påtænkt til avl af A i 2015 vil dermed i princippet ikke kunne anvendes til videre avl af læggekartofler (er der behov for en overgangsordning? EU tillader to generationer i certificeret, DK fastholder 1 generation i certificeret i fremtiden.

Denne tekst er fejlbehæftet, hvilket NaturErhvervstyrelsen påpegede under mødet

c. **Færdigvarekrav**

Tolerancegrænse for tørråd på 0,2 % i præbasis, en stramning i fht. nuværende danske 0,5 %.

Kan indføres i lovgivning d. 1.1.2016 eller for hele omsætningen af 2015 avl?

Gennemgås på næste møde d. 19.3

Behandlet d. 8.4 under særskilt punkt